

Hans Joachim Stoll, *Goldfunde von Hiddensee*, Schwerin 1999, Thomas Helms Verlag, ss. 60.

Fascynacja skarbami ogniskowała rozmaite wartości i zachowania. Nie sposób oprzeć się wrażeniu, iż wnikliwa narracja wytrawnego archeologa o tym, co wiąże się ze wczesnośredniowieczną historią północnej Europy, jest doskonała. Wszak nie każdy z tak wielką lekkością potrafi napisać o złotym skarbie Wikingów. Autor dokładnie, i z pieczołowistością przypisaną swemu profesjonalnemu warsztatowi, przedstawił wszystkie te znaleziska atrakcyjnie wiążąc je nie tylko z zamarłą przeszłością, lecz także ze zwyczajami i mitologicznymi wyobrażeniami Wikingów. W pracy tej zgłębił osobliwości uwarunkowań, które sprawiły ujawnienie skarbu i późniejszych jego losów. Skarb z Hiddensee jest i pozostanie tym fundamentem, na którym budować można będzie jeszcze wiele innych opowiadań, nie zupełnie ocierających o baśnie braci Grimm.

Wojciech Łysiak

Henry Gawlick, *Die Bildergalerie der kleinen Leute. Truhenbilder in Mecklenburg und Vorpommern*, Rostock 2001, Hinstorff Verlag GmbH, ss. 160.

Grafika popularna to niezwykle rzadki dział plastyki przeznaczonej dla szerokich mas społecznych w całej bodaj Europie. Należy do unikatowych źródeł „obrazowej galerii małych ludzi”. Henry Gawlick, dyrektor Muzeum w Hanowerze, podczas badań nad meblami w Meklemburgii i na Vorpommern, na dwudziestu czterech wiekach skrzyń odnalazł ponad pięćdziesiąt różnego rodzaju grafik powstałych między 1708 a 1860/70 rokiem. Publikacja, powstała na gruncie dociekań badacza, jest pierwszym w Niemczech tomem ujmującym zwyczaj prywatnego eksponowania popularnej grafiki w historycznej kulturze ludowej jednego regionu.

W kilkunastu rozdziałach Autor przedstawia fascynujący świat wartości związanych z zastosowaniem arkuszy z obrazkami jako ozdób izb, ze skrzyniami i obrazami w ich wnętrzu, z listami z nieba w skrzyniach i komodach oraz wyklejanych życzeniach bożonarodzeniowych i noworocznych. Badacz prześledził różnorodność odkrytych motywów arkuszy z obrazkami, których tematyka rozciąga się, między innymi, od obrazów przeznaczonych dla pobożnych chrześcijan, poprzez portrety księcia aż do listów miłosnych i przedstawień wielkiego pożaru w Hamburgu w 1842 roku.

Obrazy skrzyniowe, zdaniem Autora, pochodzą z Augsburga, Norymbergii, Berlina, Halle/Saale, Waldenburgera w Saksonii, Stuttgartu i wreszcie z Neuruppin. Autor postępując śladami wytwórców i sprzedawcą popularnej grafiki, jak również byłych użytkowników, dochodzi do wniosku, iż zwłaszcza w XIX wieku były one masowym medium, którego znaczenie dzisiaj jest dla nas ledwie uświadomione. Na przykład